

VILNIAUS UNIVERSITETO FILOLOGIJOS FAKULTETAS
TORUNĖS MIKALOJAUS KOPERNIKO UNIVERSITETAS
LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTAS

FACULTY OF PHILOLOGY OF VILNIUS UNIVERSITY
NICOLAUS COPERNICUS UNIVERSITY IN TORUŃ
INSTITUTE OF THE LITHUANIAN LANGUAGE

**TARPTAUTINĖ MOKSLINĖ KONFERENCIJA
KITABISTIKA – TYRIMŲ METODOLOGIJA IR ŠALTINIŲ
PUBLIKAVIMAS**

Konferencija skirta 55-osioms prof. Antono Antonovičiaus (1910–1980) monografijos „Baltarusių tekstai, rašyti arabų rašmenimis, ir jų grafikos bei ortografijos sistema“ (1968) išleidimo metinėms ir prof. Valerijaus Čekmono (1937–2004) 85-osioms gimimo metinėms paminėti

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
KITAB STUDIES – RESEARCH METHODOLOGY AND SOURCE
PUBLICATION**

The conference is dedicated to celebrate the 55th anniversary of the publication of prof. Anton Antonovich's (1910–1980) monograph "Belarusian Texts Written in Arabic Script and Their Graphic and Orthographic System" (1968) and the 85th birthday of prof. Valery Chekmonas (1937–2004)

**Programa
Programme**

2023 m. spalio 5–6 d.

Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto
V. Krėvės (118) aud.
(Universiteto g. 5, Vilnius)

5th–6th October, 2023

V. Krėvės' (118) room of the Faculty of
Philology of Vilnius University
(Universiteto str. 5, Vilnius)

**NUOTOLINIS
PRISIJUNGIMAS >>**

**ONLINE
MEETING >>**

Organizatoriai

Organizers

Filologijos
fakultetas

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Rėmėjai

Sponsors

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Mokslo
skatinimo
fondas

Partneriai

Partners

VILNIAUS
APSKRITIES
TOTORIŲ
BENDRUOMENĖ

Informacinis palaikymas

Media Partners

Katalikų radijo
Mažoji studija

KURIER
WILEŃSKI

Mokslinis komitetas

Scientific Committee

Prof. habil. dr. Stefan Grzybowski (Torunės Mikalojaus Koperniko universitetas)

Dr. Vladyslav Hrybovskiy (Ukrainos nacionalinė mokslų akademija)

Doc. dr. Jelena Konickaja (Vilniaus universitetas)

Prof. habil. dr. Alla Kozhinowa (Silezijos universitetas)

Prof. habil. dr. Czesław Łapicz (Torunės Mikalojaus Koperniko universitetas)

Prof. habil. dr. Danguolė Mikulėnienė (Lietuvių kalbos institutas)

Prof. habil. dr. Agata S. Nalborczyk (Varšuvos universitetas)

Doc. dr. Grigorijus Potašenko (Vilniaus universitetas)

Prof. dr. Kristina Rutkovska (Vilniaus universitetas)

Doc. dr. Ērika Sausverde (Vilniaus universitetas)

Prof. dr. Daiva Sinkevičiūtė-Villanueva Svensson (Vilniaus universitetas)

Prof. habil. dr. Marek Stachowski (Jogailos universitetas)

Prof. habil. dr. Bonifacius Stundžia (Vilniaus universitetas)

Prof. habil. dr. Sergejus Temčinas (Lietuvių kalbos institutas)

Doc. dr. Viktorija Ušinskienė (Vilniaus universitetas)

Prof. habil. dr. Andrzej Zakrzewski (Varšuvos universitetas)

Organizacinis komitetas

Organizing Committee

Prof. habil. dr. Joanna Kulwicka-Kamińska (Torunės Mikalojaus Koperniko universitetas)

Doc. dr. Galina Miškinienė (Vilniaus universitetas, Lietuvių kalbos institutas)

Dr. Nadiežda Morozova (Lietuvių kalbos institutas)

**2023 m. spalio 5 d., KETVIRTADIENIS /
THURSDAY, the 5th of October, 2023**

8.30–9.00 Dalyvių registracija / **Registration of participants**

9.00 Atidarymas / **Opening**
Sveikinimo žodis / **Welcoming**

Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto dekanas / **the Dean
of the Faculty of Philology of Vilnius University**
prof. dr. Mindaugas Kvietkauskas

Torunės Mikalojaus Koperniko universiteto Humanitarinių
mokslų fakulteto dekanė / **the Dean of the Faculty of
Humanities of Nicolaus Copernicus University in Toruń**
prof. dr hab. Violetta Wróblewska

Lietuvių kalbos instituto direktorė / **the Director of the
Institute of the Lithuanian Language**
dr. Albina Auksoriūtė

Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Baltijos kalbų ir
kultūrų instituto direktorė / **the Director of the Institute for the
Languages and Cultures of the Baltic of the Faculty of
Philology of Vilnius University**
doc. dr. Ėrika Sausverde

Torunės Mikalojaus Koperniko universiteto Kitabistikos tyrimų
centro profesorius / **Professor of the Centre for Kitab Studies
of Nicolaus Copernicus University in Toruń**
prof. dr hab. Czesław Łapicz

PLENARINIS POSĖDIS / PLENARY SESSION

Pirmininkai / Chairmen: Galina MIŠKINIENĖ, Bonifacas STUNDŽIA

9.30–10.00 **Prof. dr hab. Czesław Łapicz, prof. dr hab. Joanna
Kulwicka-Kamińska**
(Centrum Badań Kitabistycznych Uniwersytetu Mikołaja
Kopernika w Toruniu, Polska)

Dziedzictwo kulturowe Tatarów Wielkiego Księstwa Litewskiego. Pierwszy przekład Koranu na język słowiański z XVI wieku

The Cultural Heritage of the Tatars of the Grand Duchy of Lithuania. The First Translation of the Qur'an into the Slavic Language of the 16th Century

10.00–10.30 Prof. dr hab. Elżbieta Smułkowa (nuotoliu / online)
(Uniwersytet Warszawski, Polska)
Profesor Walery Czekman vel Valerijus Čekmonas w świetle jego ponad 25-letniej korespondencji
Professor Valery Chekman a.k.a. Valerijus Chekmonas in the Light of His Over 25 Years of Correspondence

10.30–10.50 KAVOS PERTRAUKA / COFFEE BREAK

PLENARINIS POSĖDIS (tęsinys) / PLENARY SESSION (continuation)
Pirmininkai / Chairmen: Sergejus TEMČINAS, Alla KOZHINOWA

10.50–11.20 Dr. Nadieżda Morozova
(Lietuvių kalbos institutas, Lietuva)
В. Н. Чекмонас и исследования балто-славянского языкового пограничья
V. N. Chekmonas and Studies of the Balto-Slavic Linguistic Borderland

11.20–11.50 Prof. dr hab. Stefan Grzybowski (nuotoliu / online)
(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska)
Białoruski żywioł językowy a rosyjski dialektalny areał staroobrzędowy
Belarusian Linguistic Element and Russian Dialectal Area of Old Believers

11.50–12.20 Dr. Vladyslav Hrybovskyi
(Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Національна академія наук України, Україна)
Литовские татары в XVIII веке: идентичность, миграции, трансграничные связи и отношения
Lithuanian Tatars in the 18th Century: Identity, Migration, Cross-Border Relationship

12.20–12.40 KAVOS PERTRAUKA / COFFEE BREAK

PIRMOJI SEKCIJA / FIRST SECTION

Dialektologija – baltų ir slavų paribys / Dialectology – Baltic and Slavic Borderland

Pirmininkai / Chairmen: Danguolė MIKULĖNIENĖ, Tomasz LISOWSKI

- 12.40–13.00** Prof. habil. dr. Danguolė Mikulėnienė
(Lietuvių kalbos institutas, Lietuva)
Tarminio (resp. kalbinio) požymio polifunkciškumas daugiakalbėje aplinkoje
Polyfunctionality of Dialectal (resp. Linguistic) Feature in a Multilingual Environment
- 13.00–13.20** Prof. habil. dr. Bonifacas Stundžia
(Vilniaus universitetas, Lietuva)
Baltų *anžōl/nas ‘qžuolas’: pavadinimo variantai ir jų kilmė
Baltic *anžōl/nas ‘oak tree’: Variants of the Name and Their Origin
- 13.20–13.40** Dr. (HP) Kazimieras Garšva
(Lietuvių kalbos institutas, Lietuva)
Dabartinio lietuvių ir slavų kalbų paribio hidronimai
Hydronyms of the Current Border of Lithuanian and Slavic Languages
- 13.40–14.00** Prof. dr hab. Jolanta Migdał
(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
‘Dryblas’ i ‘kurdupel’ – leksykograficzne rozważania o litewskich zapożyczeniach w języku polskim
‘Dryblas’ and ‘kurdupel’ – Lexicographic Considerations on Lithuanian Loanwords in Polish
- 14.00–14.20** Dr hab. Mirosław Jankowiak
(Lietuvių kalbos institutas, Lietuva)
Polszczyzna północnokresowa a gwary białoruskie na Litwie. Wybrane aspekty arealne
Northern Polish Borderland and Belarusian Dialects in Lithuania. Selected Areal Aspects
- 14.20–14.30** **DISKUSIJOS / DISCUSSIONS**
- 14.30–15.20** **PIETŲ PERTRAUKA / LUNCH BREAK**

ANTROJI SEKCIJA / SECOND SECTION

Kitabistika – literatūra ir kalba / Kitabistika – Literature and Language
Pirmininkai / Chairmen: Joanna KULWICKA-KAMIŃSKA, Artur KONOPACKI

- 15.20–15.40 Prof. dr hab. Alla Kozhinowa**
(Stypendium „Polonista“ Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na Uniwersytecie Śląskim, Polska)
Zapożyczenia z języków zachodnioeuropejskich w tekstach arabograficznych
Loanwords from Western European Languages in Arabographic Texts
- 15.40–16.00 Assoc. prof. dr. Hüseyin Durgut**
(Çanakkale Onsekiz Mart University, Türkiye)
On Turkish Words and Expressions in the Kitab of Ivan Lutskevich
- 16.00–16.20 Dokt. Marija Konickaja**
(Lietuvių kalbos institutas, Lietuva)
Būtojo laiko veiksmažodžiai Aišos Smolskos kitabe
The Past Tense Verbs in the Kitab of Aisha Smolska
- 16.20–16.40 Prof. dr hab. Michał Moch**
(Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych Polskiej Akademii Nauk, Polska)
Dr Michał Łyszczarz
(Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Polska)
„Modlitewnik muzułmański“ Stefana Jasińskiego (1986): analiza zawartości i znaczenie w praktyce religijnej polskich Tatarów
Stefan Jasiński’s “Muslim Prayer Book” (1986): Analysis of Content and Its Meaning in the Religious Practice of Polish Tatars
- 16.40–16.50 DISKUSIJOS / DISCUSSIONS**
- 16.50–17.10 KAVOS PERTRAUKA / COFFEE BREAK**

TREČIOJI SEKCIJA / **THIRD SECTION**

Sentikių istorijos ir kultūros tyrimai / **Research on the History and Culture of Old Believers**

Pirmininkai / **Chairmen:** Nadiežda MOROZOVA, Joanna ORZECHOWSKA

- 17.10–17.30** **Doc. dr. Grigorijus Potašenko**
(Vilniaus universitetas, Lietuva)
Староверие в Литве (1918–1923): утверждение учения брачных поморцев, создание церковных структур и официальное признание Церкви
Old Belief in Lithuania (1918–1923): Approval of the Teachings of Marriage Pomortsy, Establishment of Church Structures and Official Recognition of the Church
- 17.30–17.50** **Dokt. Ina Kudrešova-Petkevičė**
(Vilniaus universitetas, Lietuva)
Lenkijos sentikių bažnyčia 1920–1928 m.: teisinė padėtis ir sentikių lūkesčiai
The Old Believers' Church in Poland in 1920–1928: Old Believers' Legal Situation and Their Expectations
- 17.50–18.10** **Mari Liis Paaver-Potašenko**
(Департамент охраны памятников истории и культуры Эстонии, Эстония)
Иконы мастерской Г. Е. Фролова в Резекненской Клубищенской старообрядческой общине: проблемы атрибуции, стилистические особенности икон
Icons of G. Frolov's Workshop in the Rezekne Cementary of the Old Believers' Community: Problems of Attribution, Stylistic Features of Icons
- 18.10–18.30** **Dr. Uladzislaŭ Ivanoŭ (nuotoliu / online)**
(Europos humanitarinis universitetas, Lietuva)
Стараверская тэма ў беларускай прэсе Вільні ў 1920–1930-я гады
The Old Believer's Theme in the Belarusian Press of Vilnius in the 1920s and 1930s
- 18.30–18.45** **DISKUSIJOS / DISCUSSIONS**
- 19.00** **PRIĖMIMAS / RECEPTION**

**2023 m. spalio 6 d., PENKTADIENIS /
FRIDAY, the 6th of October, 2023**

PIRMOJI SEKCIJA / FIRST SECTION

**Raštijos paminklai ir regionalizmai / Written Monuments and
Regionalism**

Pirmininkai / Chairmen: Jolanta MIGDAŁ, Mirosław JANKOWIAK

- 9.00–9.20** **Prof. dr hab. Tomasz Lisowski**
(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
**Status lingwistyczny leksemów ‘swadźba’ / ‘swadba’ i
‘swadziebny’ w przekładzie Nowego Testamentu Szymona
Budnego z 1574 roku**
*The Linguistic Status of the Lexemes ‘swadźba’ / ‘swadba’ and
‘swadziebny’ in the 1574 Translation of the New Testament by
Szymon Budny*
- 9.20–9.40** **Prof. habil. dr. Sergejus Temčinas**
(Lietuvių kalbos institutas, Lietuva)
**Petro Čiževskio „Alfurkan Tatarski“ (Wilno, 1616/1617):
autorias, leidėjo ir spaustuvininko tarpusavio atskyrimas**
*“Alfurkan Tatarski” by Piotr Czyżewski (Wilno, 1616/1617):
Mutual Separation of the Author, the Publisher and the
Typographer*
- 9.40–10.00** **Prof. dr hab. Katarzyna Sicińska (nuotoliu / online)**
(Uniwersytet Łódzki, Polska)
**Język listów Szczęsnego Czackiego jako odbicie
osiemnastowiecznej polszczyzny południowokresowej**
*The Language of Szczęsny Czacki’s Letters as a Reflection of
the 18th Century Polish Language of the Southern Borderlands*
- 10.00–10.20** **Prof. habil. dr. Birutė Jasiūnaitė**
(Vilniaus universitetas, Lietuva)
**Kai kurios baltų ir slavų folkloro kalbos ypatybės
Aleksandro Potebnios akimis**
*Some Features of Baltic and Slavic Folklore’s Language
Looking Through the Eyes of Alexander Potebnia*

10.20–10.40 Prof. dr hab. Agnieszka Kaliska, dr hab. Paulina Michalska-Górecka
(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
XIX-wieczny słownik W. Kazimirskiego jako źródło wiedzy o Oriencie
The 19th Century Dictionary of W. Kazimirski as a Source of Knowledge About the Orient

10.40–11.00 Prof. dr hab. Agnieszka Piotrowska-Wojaczyk (nuotoliu / **online**)
(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
Regionalizmy kresowe w „Wielkim słowniku języka polskiego PAN“ pod red. Piotra Źmigrodzkiego
Regionalisms of the Eastern-Borderlands in the “Wielki słownik języka polskiego PAN” Edited by Piotr Źmigrodzki

11.00–11.10 DISKUSIJOS / **DISCUSSIONS**

11.10–11.30 KAVOS PERTRAUKA / **COFFEE BREAK**

ANTROJI SEKCIJA / SECOND SECTION

Kitabistika – tradicijos ir papročiai / Kitabistika – Traditions and Customs

Pirmininkai / Chairmen: Vladyslav HRYBOVSKYI, Czesław ŁAPICZ

11.30–11.50 Prof. dr hab. Anna Cychnerska
(Centrum Badań Kitabistycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska)
Gatunkowa różnorodność słowiańskiego aljamiado. Przykład Bałkanów
The Diversity of Types of Slavic Aljamiado. The Example of the Balkans

11.50–12.10 Prof. dr. Jonas Mardosa
(Lietuva)
Raižių mečetė: islamo ir totorių paveldo Lietuvoje objektas
Raižiai Mosque: An Object of Islamic and Tatar Heritage in Lithuania

- 12.10–12.30** **Dr Artur Konopacki**
(Uniwersytet w Białymstoku, Polska)
Czy wśród Tatarów w Polsce istniała potrzeba nauki szariatu?
Was There a Need to Learn Sharia Among the Tatars in Poland?
- 12.30–12.50** **Doc. dr. Galina Miškinienė**
(Lietuvių kalbos institutas, Lietuva)
Sufijų ir šiitų įtaka Lietuvos totorių religiniam gyvenimui: rankraštinų tekstų pagrindu
The Influence of Sufis and Shi'ites on the Religious Life of Lithuanian Tatars: Based on Manuscript Texts
- 12.50–13.00** **DISKUSIJOS / DISCUSSIONS**
- 13.00–14.00** **PIETŲ PERTRAUKA / LUNCH BREAK**

TREČIOJI SEKCIJA / THIRD SECTION

Sentikių istorijos ir kultūros tyrimai / Research on the History and Culture of Old Believers

Pirmininkai / Chairmen: Grigorijus POTAŠENKO, Jelena KONICKAJA

- 14.00–14.20** **Dr. Serhii Taranets (nuotoliu / online)**
(Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Національна академія наук України, Україна)
Источники и литература по этнологии и фольклористике старообрядчества в XIX – начале XX вв.
Sources and Literature on Ethnology and Folklore of the Old Believers in the 19th – Early 20th Centuries
- 14.20–14.40** **Prof. dr hab. Helena Pocietchina**
(Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Polska)
Некоторые текстологические особенности рукописи «Духовной грамоты» Иосифа Волоцкого из старообрядческого сборника
Some Textological Features of “Spiritual Letter” of Joseph Volotsky from the Handwritten Compilation Book of Old Believers

- 14.40–15.00** **Prof. dr hab. Joanna Orzechowska**
(Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Polska)
Система антиценностей мазурских старообрядцев на основе
Скитского покаяния
**Anti-Value System of the Old Believers of Masuria Based on
Hermit's Confession**
- 15.00–15.20** **Dr Dorota Paško-Konecniak (nuotoliu / online)**
(Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska)
**Dublety akcentuacyjne w rosyjskiej gwarze
staroobrzędowców z regionu suwalsko-augustowskiego**
**Accent Doublets in the Old Believers' Russian Dialect in Suwałki
and Augustów Regions**
- 15.20–15.40** **Doc. dr. Jelena Konickaja**
(Vilnius universitetas, Lietuva)
Пословицы и поговорки в речи староверов: взаимодействие
литовской и славянской культур
**Proverbs and Sayings in the Old Believers' Speech: the
Interaction of Lithuanian and Slavic Cultures**
- 15.40–16.00** **Dr Wojciech Mądry**
(Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Polska)
**Dzieje Wilna widziane oczyma badacza wczesnych dziejów
Słowian – Władysława Kowalenki (1884–1966). Na
podstawie materiałów archiwalnych**
**The History of Vilnius Seen Through the Eyes of a Researcher of
the Early History of the Slavs – Władysław Kowalenko (1884–
1966). Based on Archival Materials**
- 16.00–16.15** **DISKUSIJOS / DISCUSSIONS**
- 16.15–16.45** **BAIGIAMASIS POSĖDIS / CLOSING**
- 16.45** **KAVOS PERTRAUKA / COFFEE BREAK**